అనుబంధాలు

గౌతమీ ఎక్స్‌ప్రెస్ తెల్లవారుఝామున గోదావరి బ్రిడ్జి మీంచి నడుస్తోంది మెల్లగా. గోదావరి అలలమీంచి వస్తూన్న చల్లని గాలి తల్లి ప్రేమలా హాయిగావుంది.అమ్మప్రేమ అందరికీ ఆనందమే. ఈ నదిలోని నీరులా ప్రాణంపోస్తుంది. ఆ ఆలోచనల ఆనందం అంతా ఇంతా కాదు.గౌతమీ నదిలా సుదీర్ఘం అనుకుంది సీతమ్మ.

ఇంతలోనే గోదావరి స్టేషన్ దాటి, రాజమండ్రి స్టేషన్ వచ్చింది.

షాలు తీసుకుని వంటినిండా కప్పుకుని బ్రీఫ్‌కేస్ తీసుకుని రైలుదిగి, స్టేషన్ ఇవతలికి వచ్చి, తనకోసం స్టేషన్‌కి బాలూని పంపుతానంది అక్క. రాలేదేమిటి?అనుకుని అటూఇటూ పరిశీలనగా చూసింది.

అటోలు, రిక్షాలు,...జనం...హడావుడిగా వుంది.అందరూ తొందరగా ఇళ్లకు వెళ్లాలనే ఆతురత, హడావుడీను, అనుకుంది.

దూరాన టాక్సీకి జార్లబడి నుంచున్న డ్రైవర్ని ఉద్దేశించి కుడిచేతిని ఊపుతూ, టాక్సీని పిలిచింది.అతను వస్తూనే రామసీతమ్మ చేతిలోని బ్రీఫ్‌కేసు తీసుకుని వినయంగా "ఎక్కడికి వెళ్లాలండీ?"అని అడిగాడు.

ఆవిడ మాట్లాడలేదు.

"ఎక్కడికి వెళ్లాలండీ?"మళ్లీ అడిగాడు.

"మా అక్కగారింటికి"అంది.

"తమరు ఊరిపేరు చెప్పాలండీ!"అన్నాడు.

"అవును. నీకు ఊరు పేరు చెప్పలేదుకదూ!చెప్తాను. పెట్టి కార్లో పెట్టు."అంది ఆవేశంగా..కోపంగా చూస్తూను.

"ఊ...అడివి వెళ్లాలి."అంది.

"మీరేదో కొత్తగా మాట్లాడుతున్నారు.ఈ జిల్లా మొత్తం నేను ఎరగని ఊరు లేదండి.'అవిడి' అనే ఊరు మాత్రం ఉంది."అన్నాడు కారు డ్రైవరు వినయంగా.

"అదేలే. మేము చిన్నప్పటినుంచి అలా సరదాగా పిలిచేవాళ్లం"అంటూవెళ్లి టాక్సీలో కూర్చుంది రామసీతమ్మ.

పైమీద కండువా తలపాగాలా చుట్టుకుని స్టీరింగు దగ్గర కూర్చుని కారు

నడుపుతూ,"అమ్మా మీరు ఒక్కరే వస్తున్నారు.ఎక్కడినుంచండీ?"అన్నాడు ఆసక్తిగా.
కొద్దిగా చిరునవ్వుతో "అమెరికానుంచి. మా అక్కగారి అమ్మాయి పెళ్లి అనీ"అంది రామసీతమ్మ.
"ఆడోళ్లు..ఒక్కరూ వచ్చారాండీ! భయం వేయలేదాండీ?"అడిగాడు డ్రైవరు.
కొంచెం నవ్వుతూ రామసీత అంది."చేతినిండా డబ్బు, చదువు వున్న ఏ ఆడపిల్ల అయినా ఎంతదూరమేనా వెళ్లగలదు ఈ కాలంలోను.ఇంకా మారని మన పల్లెటూళ్లవాళ్లు తప్ప."అంది.
టాక్సీ శరవేగంతో పోతోంది.
చిన్నతనంలో ఇక్కడ పుట్టి పెరిగింది తను.జననీ జన్మభూమి నిర్మలత్వం, ఎంత హాయిగానో అనిపిస్తుంది.ధవిళేశ్వరం రోడ్డుమీంచి కారు మెత్తగా పోతూంటే, కుడివైపు, కాలవనీరు సుడులు తిరుగుతూ ప్రవహిస్తోంది.
కొద్దిగా మబ్బు పట్టింది.చల్లని గాలి వీస్తోంది.ఆ గాలితోబాటు చిన్ననాటి జ్ఞాపకాలు మోసుకు వచ్చి మనసుని కుదిపింది. వళ్లు ఒక్కసారి పులకరించింది రామసీతకి.
అమ్మ, నాన్నగారూ పుట్టిన ఊరు, అన్నీ కళ్లముందు రూపు కట్టాయి.కళ్లు కొంచెం చెమర్చాయి.గుండె దడదడలాడింది. గొంతునొప్పితో ఇబ్బంది పడసాగింది.ఆ బాధని మరిచిపోవడంకోసం ప్రకృతిలోకి చూసింది.
తన చిన్నతనంలో, దాదాపు ఏభైయ్యేళ్లనాటి మాట.
అమ్మ, ఆవేళ చాలా బాధపడింది.అన్నం తినలేదు. అక్కకూడా మంచం ఎక్కి పడుకుంది ఏడుస్తూను.
"ఏం జరిగింది ఎందుకలా ఏడుస్తున్నావు అని ఎన్నిమార్లు అడిగినా, "నువ్వు చిన్నపిల్లవి నీకు తెలియదు"అందేకాని అమ్మ చెప్పలేదు.వాళ్లబాధ తన మనసుని కలచివేసి, వ్యాకులపడింది.ఇల్లంతా తిరిగింది.
నాన్నగారిని అడిగితే, రాసుకుంటున్న కాగితాలకేసినుంచి తనవైపు చూసి "పెద్దదానివైనాక ఈ బాధలన్నీ ఎలాగూ తప్పవు.వెళ్లి ఆడుకో"అన్నారు.కాని పట్టుదలగా, అమ్మని గట్టిగా అడిగింది కోపంగాను.
నామాటలకు ఆవేశం వచ్చి,"ఏముంది నే చెప్పడానికి?నామాటవిలువ ఈ ఇంట్లో ఉందనా?నన్నో మనిషిగా చూస్తున్నారా?మీనాన్నగారు నాకు చెప్పకుండా గోదావరి

అవతల సంబంధం కుదుర్చుకుని వచ్చేసారు.పైగా, తాంబూలాలు పుచ్చేసుకున్నారుట.తన చెల్లెలు కొడుకుట. విన్నావా? ఈ విడ్డూరం.నా వళ్లు రవరవలాడిపోతోంది. ఈ పరిస్థితిలో ఏంచెయ్యాలో తోచక తల బద్దలు కొట్టుకోవాలనిపిస్తోంది"అంటూ చేతిలోని గిన్ని భళ్లున పడేసింది. ఆవేదనతో ముఖం ఎర్రబడింది.

"అమ్మా!అమ్మా!"అంటూ ఆమె రెండు చేతులూ పట్టుకున్నాను గట్టిగాను.

నన్ను విదిలించబోయింది.

నేను ప్రేమగా ఆమెను చుట్టేసి లాలనగా కళ్లలోకి చూస్తూ కొంచెం నవ్వుతూ "నీకు ఉన్న దైవభక్తికీ, పంచకావ్యాలు చదివిన సంస్కారమూర్తివి ఇలాగేనా ఆవేదన పడడం?"అన్నాను వినయంగా చూస్తూ.

"ఈ పరిస్థితిలో, ఏంచేసినా భర్తకి ఎదురు తిరిగిందని బంధువులూ స్నేహితులూ కాకుల్లా పొడుస్తారు.నేనే ఓర్పుగా వుండాలి.అంతేనా కన్నతల్లి ప్రేమకి దూరంగా గౌతమీ నది అడ్డుగా, నిలిచింది. ఇప్పుడు మళ్లీ నా కూతుర్ని గౌతమీనది అవతలకి తీసుకువెళ్తోంది.మరి నా ఆవేదన మరింత అవుతోంది."అంది జాలిగొలిపేలా, బేలగాను, కళ్లనీళ్లు తుడుచుకుంటూను.

కోపంగా వీధి గదిలోంచి నాన్నగారు ఆవేశంగా అరుస్తూ వచ్చారు.

"నా కంఠంలో ప్రాణం వుండగా ఈ ఇంట్లో ఆడపెత్తనం సాగనివ్వను. అరిచి గీపెట్టినా ఈ పెళ్లి జరగవలసిందేను. ఏం నా చెల్లెలు కొడుక్కి ఇచ్చి పెళ్లి చేస్తే మేనరికం అని, అన్నయ్యకూతురని ప్రేమగా చూస్తుంది.మన పిల్లకి కూడా అత్తవారి ఇల్లని భయముండదు. అని నేను ఆలోచించాను.నేనేదో పెద్ద తప్పుపని చేసినట్టు పెద్ద గొడవ ఇంట్లో.అది చిన్నపిల్ల. నీ మాటలతో దాన్ని భయపెట్టకు. ఇంక ఈ ఇంట్లో ఎవరిమాటలు వినబడినా ఊరుకోను. జాగ్రత్త.నామాటకు ఎదురు చెప్పావో నేను వెళ్లి సన్యాసుల్లో కలుస్తాను."అన్నారు గుడ్లురిమి చూస్తూను.

అంతే. ఆయన మాటలకు అంతా అవాక్కు అయిపోయాము.

ఇల్లంతా నిశ్శబ్దంగా మారిపోయింది. నాన్నగారు అనుకున్న ప్రకారం అక్క పెళ్లి వైభోగంగా జరిపించేసారు.

రామసీత కళ్లు తుడుచుకుంటూ, ప్రకృతిలోకి చూసింది.

అప్పుడే కడియం బ్రిడ్జిమీంచి కారు వెడుతోంది. ఆకాశాన మబ్బులు పరుగులు పెడుతున్నాయి.

శ్రావణమాసం కదా?చేమంతులూ, గులాబీలు, కనకాంబరాలూ విరబూసాయి.పసిపాపల బోసినవ్వులా పూలతోట అంతా చూస్తూంటే హాయిగా ఉంది. సైకిళ్లమీద, అరటి గెలలు పట్నంలో అమ్ముకుందుకు పట్టకువెడుతున్నారు.ఎంతదూరం వెళ్లినా గౌతమీ నది అందాలు పల్లెటూరి వాతావరణం మరిచిపోలేను.-పులకించే హృదయంతో అనుకుంది రామసీత.

"మీ బంధువులందరినీ వదిలి అమెరికాదాకా వెళ్లిపోయారు మీరు. బెంగగా ఉండదాండీ!"అన్నాడు టాక్సీ డ్రైవరు, వెనక్కి తిరిగి చూస్తూను.

ఆ మాటలకి ఒక నిట్టూర్పు విడిచింది రామసీత బాధగా.

"రక్త సంబంధమున్నవారి ప్రేమలు ఎక్కడికి పోతాయి? కానైతే పూర్వకాలంలా వెర్రిప్రేమలు తగ్గాయి విద్య ఇచ్చిన వివేకం వల్ల. ధనమూలమిదం జగత్తు అన్నారు కదా? విదేశాలలో సంపాదించిన డబ్బు వల్ల ఇంకా ప్రేమ, గౌరవం పెరుగుతోంది మనవాళ్లకి. 'మా చెల్లెలు అమెరాకాలో వుంది' అంటూ ఆనందంగా కళ్లు మెరిసిపోతోంటే చెప్పుకుంటున్నారు."అంది.

"అంతేలెండి.ఈ రోజుల్లో భార్యాభర్తల ప్రేమ కూడా డబ్బుతోనే కొలుస్తున్నారు. మొన్నటిదాకా ఎడ్లబండితోలేవాణ్ణి అండి.నువ్వు సంపాదించింది ఎడ్లు తినడానికే సరిపోతుంది అని నా భార్య గొడవ చేసేదండి రోజూను. టాక్సీ నడపడం నేర్చుకున్నాక, మరిన్ని డబ్బులు మిగులుతున్నాయి.ఇప్పుడు నా పెళ్లాం నేనంటే ఎంతో ప్రేమ చూపిస్తుందండి"అని డ్రైవరు తనబాధ చెప్పాడు.

అతనితో ఎక్కువ మాట్లాడడానికి ఇబ్బంది పడింది రామసీత.

ఇంతలో కారు గతుకుల రోడ్డులోంచి ఇబ్బందిగా నడుస్తోంది కవిగారి కవితలాగాను. కాసేపయాక కారు వేగంగా పోతోంది. రావులపాలెం బ్రిడ్జి వచ్చింది. బాణంలా దూసుకుపోతోంది గోదావరి బ్రిడ్జిమీంచి.

అమ్మ, గోదావరి దాటడానికి, ఎంత బాధపడేదో మళ్లీ జ్ఞాపకం రాసాగాయి.

గోదావరి ప్రయాణం,పెద్ద యజ్ఞంలాగా ఉండేది. లంక అంతా నడచి వెళ్లాలి.తెల్లవారగట్ల లేచి వెళ్లేవాళ్లం.వానాకాలం అయితే గోదావరి అద్దరికీ ఇద్దరికీ తాడి ఉండేది.పడవలో

వెడుతూంటే పడవ అటూఇటూ ఊగుతూండేది. కొందరైతే, బుట్టలూ తట్టలూ,మేకల్నీ కూడా తీసుకు వచ్చేవారు. చిన్న పిల్లలకి భయం తెలియక, ఇది ఒక అనుభూతిగా ఆనందపడేవాళ్లం.

వేసంకాలం అయితే పాత్రేవు పడేది.అది మరీకష్టం ఇసకలో నడవడం, ఎండకు పైన నెత్తి మాడేది. క్రింద ఇసుక కాలేది. అల్లాంటప్పుడు లంకలో నడవడం కష్టం. పైగా కనీసం నలుగురేనా సాయంతో వెళ్లాలి. ఒంటరిగా వెడితే రకరకాల భావాలు...చెట్టుచాటునా పుట్టచాటునా ఏమైనా ఉంటాయి అని. పరుగుపరుగున నడవవలసి వచ్చేది. అందు వల్ల గోదావరి దాటే ప్రయాణం అంటే కష్టాల్లోకెల్లా కష్టంగా వుండేది.

అమ్మ బెంగ అంతా ఇంతా కాదు. కొన్నాళ్లు కన్నవారింటికి వెళ్లినప్పుడు, మళ్లీ తన కూతుర్ని గోదావరి అవతల ఇచ్చినప్పుడూ ఆవేదన పడేది. డబ్బు ఉన్నా సుఖంలేని రోజులు. పరదేశీయులు పాలించే రోజులు. కిరసనాయిలు దీపానికి కూడా నోచుకోని రోజులు. ఆముదపు దీపాలతో రాత్రిళ్లు భయంభయంగా గడిపేవారం.పసికూన కూడా ఫేన్‌లేందే పడుకోదు ఇప్పుడు. సుఖాలు అలవాటైపోయాయి.డబ్బుతో ఈ రోజుల్లో అంతా సుఖమే.

ఏ అమ్మయినా తనని కన్నవారూ, తను కన్నవారూ దగ్గరగా ఉండాలనే తపిస్తుంది. గోదావరి బ్రిడ్జి కడతారు అని ఓరోజు ఆంధ్రపత్రికలో వచ్చిన వార్తకి అమ్మ ఆనందం గౌతమీ నది అంత. ఆవేళ పేపరులోని వార్త ప్రత్యేకం ఆ వీధిలో వెళ్లేవాళ్లందరినీ పిలిచి మరీ చెప్పింది. అరుగుమీద పేపరు పట్టుకుని కూర్చుని.

కళా వెంకట్రావుగారు శంకుస్థాపన చేస్తారుట, మనకి పరదేశీ పాలన పోయింది కదా అంతా ఆనందమే అని, తన బిడ్డను, మనుమలనూ చిటికెలో వెళ్లి చూడొచ్చును అనుకుంది పాపం.

ఏ పనైనా అనుకున్నంత సులువుగా అవుతాయా?

అమ్మ గోదావరి బ్రిడ్జి కట్టడం చూడనేలేదు.వెళ్లిపోయింది.-ఈ ముసలితనంలో నాకు పెద్ద బెంగ తీరింది. తనకూ తనవారికీ వారధి రాబోతోంది.తన పుట్టింటికీ, తన కూతురింటికీ దూరాలు తీరాయి అని సంతోషం ఆమెకి.మరింత ఆయుష్షుని కూడా ఆ భగవంతుడు ప్రసాదించివుంటే? ఎంత బాగుండును.

అలా కాకుండా అమ్మ వెళ్లిపోయింది.తల్లి గౌతమీ నదిలో కలిసిపోయింది. అమ్మ బొమ్మకూడా లేదు.

ఈనాడు ఇలా కారులో చిటికెలో రావులపాలెం బ్రిడ్జిమీంచి సరదాగా ప్రకృతి అందాలు చూస్తూ ప్రయాణం చేస్తున్నాను. అమెరికానుంచి అవిడి దాకా కాలు కందకుండా ప్రయాణం చేస్తున్న నన్ను చూసి, ఆమె ఆనందం అవధులు దాటును"అనుకుంది రామసీత.

తల్లి జ్ఞాపకాలతో కళ్లు తడి అయ్యాయి.

ఒకవైపు కొబ్బరిచెట్లు పొట్టిగానూ కొన్ని పొడుగ్గాను వున్నాయి.బరువైన కొబ్బరిబొండాలతో సగటు మనిషి సంసారపుభారంతో ఉన్నట్లు తోచింది.

మరొకవైపు పడవలు వెళ్లే కాలవ, గలగలమని సంగీత ధ్వనులతో ప్రవహిస్తోంది.

కోనసీమను చూసేవారి చూపులో రసజ్ఞత వుంటే, ప్రకృతి అంతా కన్నులపండుగగా తోస్తుంది.కాశ్మీరుని మరిపిస్తుంది.పనసతోటలూ, పసుపు పంటలూను.

కారు శరవేగంతో పోతోంది. రామసీతమ్మ ఆలోచనల్లాగానూ,ఆకాశంలో మబ్బుల్లాగానూ, సన్నని తుంపర పడుతోంది, పన్నీటి జల్లులాగా.

సూర్యుడు మబ్బుల్లోంచి ఉండుండి కనిపించీ కనిపించనట్లు తెల్లని కాంతులు కనిపిస్తున్నాయి.

కారు అవిడి ఊరులోకి వచ్చింది.

పల్లెటూరు కావడం వల్ల తమ పనులు మానుకుని, ఈ కారు ఎవరింటికి వస్తోంది కారులోనివారు ఎవరు అన్నట్లు వాళ్ల కళ్లు కారుమీద ఉన్నాయి.

"ఆ ఎత్తయిన అరుగులు, ముందు కాంపౌండువాలు ఉన్న గేటు దగ్గర కారు ఆపు"అని చెప్పింది రామసీత.

వాకిలిముందు కారు ఆగడంతో డోర్ తీసుకుని దిగింది. వాకిట్లో ఆకాశంకేసి ఒకసారి చూసి, మెడ నెప్పిపుట్టి కాబోలు భూమికేసి ఒకమారూ చూస్తున్నారు అక్కాబావాను.

"వచ్చావా చెల్లాయీ అంటూ"నీ కోసమే ఎదురు చూస్తున్నాము"అంది ఆప్యాయంగా కౌగలించుకుంటూను అక్క తల్లి ప్రేమను గుర్తు చేస్తూను.

"అక్కా! బావ ఏమిటి ఆకాశంలోకి ఎదురుచూస్తున్నాడు?"అంది కొంటెగా.

"ఆ..నీకోసమే మరదలుగారూ ఆకాశంలోంచి విమానంలో, తిన్నగా అమెరికానుంచి

వచ్చి మా నెత్తిన దిగుతావని"అన్నాడు.

"చెల్లాయి..ఆయన మాటలకేం గాని ఈ మబ్బులో పొద్దు కనిపించక వెతుకుతున్నాము. సూర్యుడు కనిపించకపోతే ఆయనకీ , ఆయనగారితోబాటు నాకూ భోజనం వుండదుమరి." అక్క బావని చేత్తో చూపిస్తూ.

కొంటెగా పకపకా నవ్వుతూ,"బావా! దేశం శరవేగంగా మారిపోతున్నా నువ్వు మాత్రం మారలేదు."అంది రామసీత.

"ఇదిగో మరదలా మాటలు మాత్రం జాగ్రత్తగా రానీ, అమెరికాలో బెడ్డు కాఫీయేగా నీకూ?"

కొంటెగా అన్నాడు నవ్వుతూను.

"భూమినీ ఆకాశాన్నీ నమ్మిన రైతుని నేను"

"అవునుగాని అక్కయ్యా! నీ కూతుర్ని బొంబాయి కుర్రాడికి ఇచ్చి చేస్తున్నావు నువ్వు బెంగ పెట్టుకోవా?దూరం అని?"

"అమ్మలాగా ఆరోజుల్లోలాగా. అమాయకపు ప్రేమలు లేవు.ఎక్కడ వున్నా సుఖంగా వుండాలన్న కోరిక. ఎక్కడ వున్నా తల్లి ప్రేమ అనంతం.తల్లి గోదావరిలా ప్రేమపూరితమైనది"అక్కగారి ఆప్యాయతకు రామసీత ఎంతో ఆనందించింది.

"అమెరికాలో వున్నా అక్కాబావ మీద ప్రేమతో వచ్చావు కదా?"అంది.

"పిన్ని వచ్చింది. పిన్ని వచ్చింది."అని పిల్లలు అందరూ ఆనందంగా అరుస్తూ,"మాకేం తెచ్చావు?"అంటూ అడిగారు.

వాళ్లందరినీ ఆప్యాయంగా ముద్దుపెట్టుకుంటూ,

"చాలా తెచ్చాను" అంది సంతోషంగా.

అందరి కబుర్లతోనూ, నవ్వులతోనూ పెళ్లిపందిళ్లు నవ్వుల పువ్వుల పందిళ్లుగా అయ్యాయి.

ఎన్నాళ్లకో కలుసుకున్న ఆ అక్కాచెల్లెళ్ల ప్రేమను చూస్తే గుండెలు పులకరించక మానతాయా?ఆ అనుబంధాలు అయినవారిలో వర్ణనాతీతం,

మాటలకందని మమకారాలు.దూరం వెళ్లినకొద్దీ, దగ్గరవుతాయి. కాని దూరం చేయవు అనుకుంది రామసీత స్వానుభవంతో.

❄❄❄

(ఆంధ్రభూమి వీక్లీ 2001)